

Wetterklaver

KNNV Afdeling Fryslân

oktober 2025

Ananasgalwesp - *Andricus foecundatrix*

Oranje haakbladroller - *Ancylys mitterbacheriana*

Mandefjild/Bakkeveense Duinen

Foto voorpagina: Inktviszwam Foto: © Siemen Rienstra

Gewone ruskokermot - *Coleophora alticolella*

Populierpijlstaart, Pylkwierbosk

Foto: © David Scarse

Glasvleugelpijlstaart op gewone ossentong. Foto: © Sjoukje Mulder

Nieuw seizoen

Als ik dit voorwoord schrijf, begin augustus, genieten nog vele Nederlanders van hun vakantie.

Zelf hebben wij een paar weken in klein Zwitserland, Müllerthal Luxemburg, doorgebracht. Heerlijk wandelen in de bossen en langs beekjes tussen de enorme kalkzandsteen formaties. De camping waar we de meeste tijd hebben gestaan is door overstroming een paar jaar gesloten geweest maar zag er nu weer prima uit. Wij stonden pal naast een boom waar de beheerder (ster) vogeltjes bijvoerde. Dagelijks kwam naast de normale tuinvogeltjes een boomklever langs. Genieten. Tevens had een zwarte roodstaart in het camping gebouw zijn nest gemaakt waar nu jongen in zaten want de vogeltjes vlogen af en aan met voer, geen vakantie voor hen. Zo ook een jong van de witte kwikstaart die nog bijgevoerd werd door de ouders. De jonge vogeltjes waren al uitgevlogen, je kon ze daarom op meerder plekken tegenkomen. Als er dan ook nog een waterspreeuw in de buurt is kan mijn vakantie niet meer stuk. Het fotograferen van dit vogeltje is nog best lastig, zit niet stil.

Maar ja aan alles komt een einde, ook aan deze voor mijn laatste zomervakantie. Ja je leest het goed! Begin volgend jaar bereik ik mijn pensioengerechtigde leeftijd en heb ik dus altijd vakantie. Deze mijlpaal vind ik een goede reden om na tien jaar de voorzittershamer over te dragen aan iemand anders. Daarom een oproep voor versterking in het bestuur, hoeft zeker niet als voorzitter. Ik heb vele jaren met plezier onze afdeling vertegenwoordigd en zal voorlopig ook nog actief blijven binnen de vereniging, deels bij activiteiten en deels achter de schermen. Maar ik wil iets meer de vrijheid hebben om spontaan op pad te gaan zonder directe verplichtingen.

KOM JIJ HET BESTUUR VERSTERKEN?

Veel leesplezier Siemen.

Larf libel

Foto: © David Scarse

Inhoud

3	Nieuw Seizoen
4	Excursie Waterbeestjes
5	Dagexcursie Waterloopbos
6	Programma sept. 2025-4 jan. 2026
7	Oproep bestuursleden/excursie Epemastate
8	Nachtvlinderexcursie Pylkwierbosk
9	Excursie Bakkeveen
10	Afdelingsinformatie

Colofon

VOORZITTER:
Siemen Rienstra

PENNINGMEESTER:
David Scarse

REDACTIE:
David Scarse
Aafje Dijkhuizen

DRUKKER:
Editoo B.V. te Veenendaal

REDACTIEADRES:
David Scarse
Seerp van Galemawei 11
9022 AB Mantgum

Verslag waterbeestjes

Zaterdag 8 juni konden we weer genieten van een excursie. Waterbeestjes was het thema en geen regen.....

Achter huis bij Aafje liggen een paar sloten waar we zowel mooie planten zagen, zoals krabbescheer en de gele lis en een heleboel beestjes.

Met schepnetten, emmers en bakken trotseerden we de regen en kwamen na ongeveer een uur bij Aafje thuis waar we eerst koffie of thee dronken en toen ons lieten verrassen.

Elke keer een beetje water uit de emmer in een bak op tafel, zodat we met onze neus er bovenop konden zitten. Je raakt niet uitgekeken.

Klein, groot, dik, dun enz. maar waar ik me het meest over verwonderd heb is dat de larve van een libel 2 jaar in het water leeft en wij dan op een mooie zonnige dag kunnen genieten van een volwassen libel.

Om te determineren had Aafje een aantal boeken om de soort te achterhalen.

Veel hebben we gevonden.

Dit is zo'n leuke en leerzame manier om weer wat dichterbij de natuur te staan.

Dustwijfel niet en ga de volgende keer eens mee.

Marlies Sterenborg

Gezellig waterbeestjes op naam brengen. Foto:© Marlies Sterenborg

Larf Grote gele watertor

Foto: © David Scarse

Kleine snoeken

Foto: © David Scarse

Dagexcursie Waterloopbos.

Foto: © Marlies Sterenburg

Verslag dagexcursie

Alweer een excursie waar je u tegen zegt.

Zaterdagmorgen vertrokken Siemen en ik om half negen vanuit Drachten naar Marknesse.

Onderweg pikten we David op bij het station in Heerenveen en Hein kwam bij de afgesproken plek: het Waterloopbos.

Waterloopbos is een historisch openlucht laboratorium.

Hier hebben Nederlanders leren werken met water, golven en stroming.

Je vindt hier o.a restanten van het onderzoek naar de Deltawerken.

Veel informatie is te vinden op de site van Natuurmonumenten.

Hein kon veel vertellen hoe in de afgelopen jaren hier gewerkt werd om de natuur, kunst en techniek samen te brengen.

Ik vond het erg indrukwekkend.

Maar onze wandeling ging niet alleen over de projecten, we zagen zoveel mooie natuur.

Op het water de grote schaatsenrijder, vlinders, bloemen en planten.

En.....de Weidebeekjuffer.

Wat een prachtige libel. Eerst zagen we alleen de mannetjes in gevecht, maar gelukkig op het laatst toch nog het vrouwtje.

Allebei zo prachtig van kleur.

Het was een heerlijke gezellige dag.

Marlies Sterenburg

Vleesvlieg Phaonia anglica

Foto: © David Scarse

Restant van een waterbouwkundig model Foto: © David Scarse

Gewone distelboktor

Foto: © David Scarse

Activiteitenprogramma september 2025 t/m 4 ja- nuari 2026 - KNNV afd. Fryslân

Bijna alle excursies zijn voor leden gratis, van niet-leden vragen we €5,-.
De tijd en vertreklocatie staat vermeld bij "Aanvang:"
Graag opgeven bij de vermelde contactpersoon, ook te benaderen voor eventuele vragen over bijv. vervoer.

Datum/Aanvang	Activiteit/Vertrekplaats	Contactpersoon
Vr. 5 sept. 13:00 uur	Hoofdthema Planteninventarisatie. Het nieuwe strepen Ging helaas niet door. Vermelding: Bodemdierendag 26 sept. t/m 8 okt. Vermelding: Landelijke Uilendag. 28 sept. Meppel.	Teddy Dolstra Whatsapp 06-21686354
Za. 4 okt. 10:00 uur	Hoofdthema paddenstoelen: Ontwijk. Donkerbroek Ingang Aan de Vaart Westzijde, Donkerbroek. Coördinaten: 53.011967, 6.239017	David Scarse 06-21600693
Za. 11 okt. 09:00 uur	Hoofdthema vogels. Excursie "Rondje Lauwersmeergebied". Parkeerplaats van Dokkumer Nieuwe Zijlen (postcode 9132)	Siemen Rienstra 06-15094843
Wo. 12 nov. 20:00 uur	Hoofdthema Foto's leden bewonderen. De Fûgelhelling, De Feart 1, 9247 CK Ureterp.	Siemen Rienstra 06-15094843
Vr. 27 dec. 13:00 uur	Hoofdthema: Eindejaarsplantenjacht 2025/2026. Kiryat Onoplein te Drachten bij vlonder bij vijver.	Teddy Dolstra Whatsapp 06-21686354
2026		
Zo. 4 jan 2026 10:00 uur	De Traditionele Nieuwjaarswandeling. Alleen leden. Parkeerplaats Van Der Valk, Burgemeester Rasterhofflaan 1, Sneek. Wandeling in Rasterhoffpark.	David Scarse 06-21600693

Slawortelboorder

Foto: © David Scarse

DRINGENDE OPROEP

Nu nog niet urgent, maar met ingang van de volgende ALV in maart 2026 wel.
Onze voorzitter Siemen heeft er dan twee termijnen van KNNV-bestuur afdeling Fryslân op zitten. Reden om zich niet nogmaals herkiesbaar te stellen.
En dan heeft David in maart 2027 ook twee termijnen volbracht. Hij wordt dan 80! En is niet herkiesbaar.
Wat zou het mooi zijn als er zich nu al kandidaten aanmelden zodat we bij de eerstvolgende ALV al weten dat het bestuur weer netjes aangevuld is en wordt.
De functies en taken worden in overleg met de nieuwe kandidaten verdeeld.
Aanmelden kan bij Aafje.

Serieuze kandidaten ontvangen bij toetreding tot het bestuur een zelfgebakken appeltaart.

Maarts viooltje

Foto: © David Scarse

Distelvinder

Foto: © David Scarse

Een excursie naar Epemastate in Ijsbrechtum

Om 10.00 uur verzamelen op zondag 6 april en o.l.v Aaf maakten we een wandeling door de tuin.
De 17e-eeuwse State met koetshuis is omgeven door een deels ontworpen tuin door tuinarchitect L.P. Roodbaard.
Sinds 16 februari heeft het een nieuwe eigenaar gekregen de stichting Stinze Stiens.
Deze zal de stinzenflora rond de State bevorderen.

Deze keer waren we met z'n twaalfen inclusief een nieuwe lid. Heel fijn om met zoveel te zijn, want dan zie je ook meer.
Al was het koud, het was zeer de moeite waard, ook al omdat we o.a weer de mooie gele bostulpen zagen.

Een deel van de groep wilde nog wel naar Joure naar de Here-mastate.
In de Orangerie was de koffie, dus dat hebben we eerst gedaan.

In het park, ontworpen door J. P. Roodbaard zagen we de Pago-deplant en een ervan stond in bloei net als de blauwe en witte anemoon en de sleutelbloem.
Niet alles heb ik onthouden, maar wel genoten van alles wat weer boven de grond komt.

Marlies Sterenborg

Landelijk bureau vraagt ons of we de Landelijke Nieuwsbrief onder de aandacht van onze leden willen brengen. Bij deze: Als je graag op de hoogte wilt zijn van de activiteiten van ons Landelijke bestuur en andere afdelingen meld je dan aan via de landelijke website onder de tab "Lees mee". In het geopende venster staat een invulformulier om je aan te melden. Gewoon DOEN hartstikke interessant.

Excursie nachtvlinders

Vrijdag 22 augustus Nachtvlinderexcursie in het kader van de Nationale Nachtvlindernacht.

Om 21.30 uur verzamelen bij het bos van Hempens, It Pylkwierbosk.

Op een paar spettertjes na bleef het gelukkig droog.
Jaap Schelvis had deze plek gekozen, waar hij op 2 juli 115 verschillende soorten nachtvlinders had gezien.

Zes bomen waren ingesmeerd met een zoet papje, waar enkele vlinders op afkwamen en ook een sprinkhaan.
Op het laken verderop zagen we heel wat nachtvlinders arriveren.
Jaap had al snel meer dan 40 soorten geteld.

Welke vliegsnelheid ze halen is mij niet duidelijk, maar af en toe kwamen ze met een behoorlijke vaart langs.

Nachtvlinders hebben vaak bijzondere namen bijvoorbeeld Huismoeder.
Even opgezocht. Linnaeus' traditie was om vlinders met gekleurde achtervleugels namen uit het huwelijks- of familieleven te geven.
Weer een leuk weetje.

Om een uur of elf vertrokken er een paar mensen en bleven we met z'n zessen over.
Het werd wat kouder, er was wat wind en veel meer soorten hebben we toen niet meer gezien.
Toch maar wachten tot na twaalf, want dan.....
Maar helaas.
De sfeer werd steeds meliger, zo hoorde ik ze zeggen:
De mug kan vliegen, maar de vlieg kan niet muggen.
Zo zie je maar, natuur en humor, een goede combinatie.

Marlies Sterenborg

Nawoord: Tijdens het opruimen vloog er de waarneming van de nacht - de populierpijlstaart, een verse exemplaar ook nog. Een laatkomertje om 2 uur! Die konden de achterblijvers mooi bewonderen. Totaal 70 soorten (21 micro's, 49 macro's).
David Scarse.

Witstipgrasuil

Foto: © David Scarse

Zilverstreep

Foto: © David Scarse

Piramidevlinder op smeer

Foto: © David Scarse

Mandefjild Bakkefean – Bakkeveense Duinen

Excursie 30 augustus

We zijn met z'n elfen! Zelfs twee mensen uit Gouda. Zij staan op een camping vlakbij en hebben de excursie op onze site gevonden. Naar aanleiding van een geslaagde ervaring met een KNNV-excursie in Brabant gaan ze nu met ons mee.

Siemen legt kort uit in wat voor gebied we terechtkomen. De meesten zijn hier al eerder geweest.

Er vliegt nog weinig als we op stap gaan. De zon laat het nog even afweten.

Gelukkig wordt dat in de loop van de ochtend anders.

Leuk van deze excursie is dat er behalve verschillende 'kenners' ook scherp oplettende én nieuwsgierige deelnemers zijn.

We 'zien', vooral in het begin, weinig vliegers. Toch zijn er overal sporen van insecten.

Bijvoorbeeld de rups van de oranje haakbladroller die het blad van een eik gebruikt om zich in te kapselen. Wat we zien is een soort streepjescode, waaronder, als je goed kijkt, een rupsje bezig is draden te spannen.

Of de gewone ruskokermot waarvan de kokertjes (de poppen) als een soort bloemetjes in de bloeiwijze van een rus hangen. Je loopt er zomaar voorbij.

Mooi zijn ook de vele ananasgallen op de eiken. Veroorzaakt door de ananasgalwesp die eerder haar eitjes in de okselknop van de eik gelegd heeft. Er zitten zoveel van deze gallen aan de eiken dat je zou denken dat het de vruchten van de boom zijn in plaats van de eikels.

Ik lees dat de wespen soms pas na een jaar of meer tevoorschijn komen.

Gallen zien we tijdens onze wandeling in verschillende vormen en allemaal op (zomer)eik. We zien

Lensgal, Knoopgal, (Eiken)Galappel en Ananasgal.

Verstopt op en onder bladeren van bomen en struiken vinden we Vierstip lieveheersbeestje en een zevenstippelig exemplaar, Groene schildwants (veel nimfen - 1 imago) en Grauwe schildwants (nimf), Gamma-uil en Stro-uiltje, Oranje haakbladroller, Gegolfde spanner, rups van een witvlakvlinder en een dode eikenpage.

Op het pad liggen nog enkele zieltogende Bosmestkevers.

Als de zon gaat schijnen verschijnen gelukkig ook de vliegende insecten waaronder de Kegelbijvlieg, Steenrode heidelibel, Kleine vuurvlinder, Akkerhommel, Pendelzweefvlieg, Duitse Schorpioenvlieg, Klein geaderd witje, Doodskopzweefvlieg, Groot Koolwitje en de Beukengalmug.

Al met al een goeie excursie met veel input vanuit de deelnemers. Hoewel het aantal soorten misschien wat tegenvalt hebben we wel een scala aan verschillende soorten en ontwikkelingsstadia

Deelnemers Bakkeveen

Foto: © David Scarse

Nimf Grauwe schildwants

Foto: © David Scarse

Rups Witvlakvlinder

Foto: © David Scarse

Koninklijke Nederlandse Natuurvereniging, afdeling Fryslân.

Doelstelling: De belangstelling voor de natuur en de kennis daarvan te verspreiden onder de leden en daar buiten door het houden van excursies, lezingen, kampen, cursussen en door het uitgeven van brochures, boeken, e.d.

Afdeling Fryslân. Opgericht 20 februari 2016.

Website: www.fryslan.knnv.nl

Bestuur:

Voorzitter:

Siemen Rienstra
Hunze 233, 9204 BN Drachten
voorzitter@fryslan.knnv.nl
tel. 0512-521496

Secretaris:

Aafje Dijkhuizen
Ds. Veenweg 12, 8456 HR De Knipe
secretaris@fryslan.knnv.nl
tel. 06-57735613

Penningmeester:

David Scarse
Seerp van Galemawei 11, 9022 AB Mantgum
penningmeester@fryslan.knnv.nl
tel. 058-2501479

Ledenadministratie:

David Scarse
Seerp van Galemawei 11, 9022 AB Mantgum
ledenadministratie@fryslan.knnv.nl
tel. 058-2501479

PR:

PR clubje: via secretaris@fryslan.knnv.nl

Algemene bestuurslid:

Teddy Dolstra
Moezel 53, 9204 EB Drachten
tel. 0512-543166

Werkgroepen:

Planten:

Teddy Dolstra
tel. 0512-543166

Vogels:

Siemen Rienstra - interim
tel. 0512-521496

Insecten:

Siemen Rienstra
tel. 0512-521496

Paddenstoelen:

David Scarse
tel. 058-2501479

Natuurhistorisch archief:

Siemen Rienstra - interim
tel. 0512-521496

Website:

David Scarse
webredactie@fryslan.knnv.nl
tel. 058-2501479

Redactie Wetterklaver:

David Scarse
penningmeester@fryslan.knnv.nl
tel. 058-2501479
Aafje Dijkhuizen
secretaris@fryslan.knnv.nl
tel. 06-57735613

Contributie en lidmaatschap 2026: Leden: €37,50; huisgenootleden: €11,-; Jongerenleden (t/m 30j.) €12,50 per jaar plus digitale Wetterklaver of € 20,- met papieren Wetterklaver. Rekening nummer: IBAN NL02INGB0002267068 ten name van KNNV afd. Fryslân. Het lidmaatschap kan ieder moment ingaan; opzeggingen dienen voor 1 november van het lopende jaar schriftelijk te geschieden. Alle mutaties en opgave nieuwe leden dienen via de ledenadministratie van de afdeling te lopen. E-mail: ledenadministratie@fryslan.knnv.nl

Bremsschildwants.

Foto: © Sjoukje Mulder

Scheefbloemwitje

Foto: © Ada van Binsbergen

Geblokte glasvleugelwants

Foto: © Sjoukje Mulder

Zwart weeskind

Foto: © Jeanette van der Meer

Kolibrivlinder in rusthouding

Foto: © David Scarse

Rood weeskind

Foto: © Jeanette van der Meer

Klein heksenkruid

Foto: © David Scarse